

TRØNDELAG FYLKESKOMMUNE

Fylkets hus Postboks 2560

7735 STEINKJER

Saksbehandler, innvalgstelefon

Elisabeth Varsi Stubbrud, 73 19 91 55

Uttalelse - offentlig ettersyn av planprogram for Utviklingsplan for Trøndelag 2028 - 2039

Statsforvalteren har mottatt ovennevnte planforslag til uttalelse. Under følger innspill til planprogrammet:

Utviklingsplanen skal erstatte Trøndelagsplanen, og ny regional planstrategi for neste periode vil også bli en del av denne. Utviklingsplanen skal være førende for Trøndelag fylkeskommune og rådgivende for statlig og kommunal planlegging.

Utviklingsplanen skal ta utgangspunkt i de langsiktige utviklingsmålene og hovedmålene fra regional planstrategi og vi vil derfor vise til vårt innspill til planstrategien datert 21.04.2024.

Vi minner om at de lovpålagte rådene må involveres tidlig i planprosessen og reell medvirkning må sikres og synliggjøres.

Overordnede kommentarer

Fylket står foran demografiske endringer som vil påvirke kommunenes økonomi, tjenestebehov og rekruttering. En aldrende befolkning, lavere fødselstall og økt mobilitet gjør det stadig vanskeligere å skaffe nødvendig kompetanse, særlig innen helse og omsorg, oppvekst, tekniske tjenester og digitalisering. Mange kommuner har små og sårbare fagmiljøer som utfordres av turnover og fravær.

For å sikre robuste og bærekraftige tjenester i framtiden er det behov for å styrke kompetanse, kapasitet og innovasjonsevne i hele regionen. Interkommunalt samarbeid vil være viktig for å sikre bærekraftige og likeverdige tjenester. Styrkede fagmiljøer på tvers av kommuner kan gi bedre kvalitet, større kontinuitet og mer effektiv ressursbruk. Samtidig må utviklingen av kompetanse og kapasitet ses i lys av nasjonale trender, teknologisk utvikling og endringer i kommunenes oppgaver.

Det økende behovet for samarbeid skyldes både demografiske endringer, kompleksiteten i tjenestene og krav til spesialisert kompetanse som det ikke alltid er mulig å opprettholde lokalt.

Fagmiljøer innen helse og omsorg, oppvekst og utdanning, beredskap, areal- og samfunnsplanlegging samt digitalisering er i mange kommuner små og sårbare. Et tettere regionalt samarbeid kan bidra til å styrke kvalitet, sikre kontinuitet og legge grunnlag for mer helhetlig og effektiv ressursbruk.

Landbruk

Landbruket i Trøndelag er ei viktig næring, og er svært viktig for norsk matproduksjon og landets matsikkerhet, samt også for bosetting, beredskap mm. Trøndelag har omtrent 23 % av nasjonal jordbruksproduksjon, mens vi utgjør ca. 9 prosent av befolkningen. Trøndelag har fortsatt hele verdikjeder både innenfor jord- og skogbruk, men dette er ingen selvfølge. Trøndelag har hele 17,2 % av jordbruksarealet i landet. Fylkeskommunen har nylig, sammen med det store landbrukspartnerskapet, utarbeidet en ny Regional delplan Landbruk. Denne behandles i fylkestinget i desember 2025.

Det er viktig at ny Utviklingsplan for Trøndelag også omtaler landbruket og ikke minst henviser til Regional delplan Landbruk, både mht landbrukets betydning og framtidige satsinger. Ut fra målet om økt selvforsyning løftes nå bl.a. en ny Handlingsplan for matkorn for Trøndelag. I tillegg har Trøndelag fylkeskommune allerede en betydelig skogsatsing gjennom Skogsatsing Trøndelag og Framtidsskogen. Dette er svært viktige satsinger og sterke prioriteringer av Trøndelag fylkeskommune.

Det er positivt at et av de viktige temaene for det kommende arbeidet er arealpress. Utviklingsplanen må med fordel ta inn en arealstrategi som grunnlag for revisjon av Regional plan for arealbruk. Jordvern, regionale næringsarealer og RPR for Areal og mobilitet «på trøndersk» - bør her være sentrale tema.

Klima og miljø

I arbeidet med utviklingsplanen skal det tas utgangspunkt i de langsiktige utviklingsmålene og hovedmålene fra regional planstrategi fra 2024 som blant annet inkluderer å jobbe for å bevare naturmangfoldet. I gjeldende planstrategi er Regionale planer for ivaretagelse av villrein nevnt som en av de viktigste planene for å sikre at Trøndelag tar sitt ansvar for klima og naturutfordringer. I tiltaksplanene for Snøhætta og Knutshø villreinområde er oppdatering eller revisjon av regional plan et av tiltakene for å oppnå en mer helhetlig og restriktiv arealplanlegging og arealforvaltning, jf. Tiltakspakke 1, tiltak 4 i begge tiltaksplanene. En oppdatering av regional plan for villrein for både Snøhætta og Knutshø bør igangsettes så snart som mulig, og det er viktig at dette kommer med i den regionale planstrategien.

Før øvrig ser det ut til at våre ansvarsområder vil bli godt ivaretatt i arbeidet.

Barn og unge og Helse og omsorg

Systematisk innsats på folkehelseområdet vil være avgjørende for barn og unges oppvekstvilkår, skole- og arbeidsdeltakelse, og vil kunne bidra til å redusere behovet for helse- og omsorgstjenester og sikre bærekraft fremover. Hvis planleggingen skal virke, må utviklingsplanen gi tydelige føringer for viktige strategiske grep Trøndelag må gjennomføre for å være et robust fylke i årene fremover.

FN-konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) ble ratifisert i 2013 og det foreligger nå forslag om at konvensjonen skal inkorporeres i menneskerettsloven. Fra kunnskapsgrunnlaget pkt. demografi og kamp om arbeidskraften og sett opp mot utviklingsmål 2 og 3, minner vi om CRPD og viktigheten av å legge til rette for at alle kan ta del i utdanning og arbeidsliv gjennom tydelige føringer for å motvirke diskriminering.

Universell utforming er et viktig redskap for å sikre tilgjengelighet og valgfrihet for alle innbyggerne i Trøndelag. Universell utforming må sikres og prioriteres innen skole- og utdanning, samferdsel og arbeid. At utviklingsplanen synliggjør konvensjonen mener vi vil være viktig for å bidra til at flere med ulike funksjonsnedsettelse kan delta i samfunnet på lik linje med funksjonsfriske, også som en viktig arbeidskraft. Siden universell utforming ofte krever tverrsektoriell tenkning og handling, er det viktig at utviklingsplanen synliggjør at universell utforming er et viktig prinsipp for å legge til rette for et inkluderende Trøndelag.

Å synliggjøre tjenesteyting som en del av arealplanleggingen er sentralt for å kunne ivareta fremtidige behov i kommunene med tanke på demografiske endringer. Dersom det skal utformes en arealstrategi vil det derfor være viktig at planen tar stilling til dette. Vedtak om arealbruk har direkte påvirkning på folkehelse, oppvekstsvilkår og tilgjengelighet og kan også påvirke bærekraft i tjenestene. For å bidra til bærekraftige tjenester, må tjenestestrukturen være koblet mot arbeidet med å ha et stort nok tilbud av tilgjengelige boliger med rett plassering i kommunene.

Samfunnssikkerhet

Det er bra at samfunnssikkerhet og beredskap blir et tema i ny fylkesplan.

Kommunenes beredskapsplikt styres gjennom Sivilbeskyttelsesloven og forskrift om kommunal beredskapsplikt som sier at kommunene er forpliktet til å utarbeide en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS), som også bør legges til grunn for kommunenes arealplaner med de tilhørende ROS analyser.

Det er derfor fint om fylkesplanen viser hvordan kommunenes helhetlig ROS kan være med og styre samfunnsutviklingen i et samfunnsikkerhetsperspektiv.

Ved eventuelt arbeid med arealstrategi vil vi oppfordre til kontakt og dialog med forsvarsbygg. Forsvarets virksomhet og arealbehov knyttet til militære anlegg og skyte- og øvingsfelt må ivaretas i planleggingen som ledd i utviklingen av et moderne og forberedt totalforsvar, jfr. Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027.

Vi viser også til Totalberedskapskommisjonen - [NOU 2023: 17 - regjeringen.no](#) som et grunnlag for fylkesplanen. Kommisjonens drøfting av det helhetlige risiko-, sårbarhets- og trusselbildet tar utgangspunkt i fire faktorer som treffer Norge bredt: Stormaktsrivalisering, teknologisk utvikling, klimaendringene og demografiske endringer.

Med hilsen

Frode Rabben (e.f.)
underdirektør
Kommunal- og justisavdelingen

Elisabeth Varsi Stubbrud
seniorrådgiver
Kommunal- og justisavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Saksbehandlere:

Klima og miljø: Maria Aastum – 73 19 92 25

Landbruk: Anne Berit Lein – 74 16 82 09

Samfunnssikkerhet: Kjersti Dalen Stæhli – 73 19 93 34

Oppvekst og Velferd, Helse og omsorg: Ann Marit Kristiansen – 74 16 84 37

Reindrift: Simon Gran Stensrud – 74 13 80 53